

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **I. Š.**, bytom H., zast. JUDr. Jánom Kožuškom, advokátom, so sídlom Sama Chalupku 18, 071 01 Michalovce, proti žalovanému: **E. K.**, bytom X. zast. JUDr. Ľubomírom Krompákom, advokátom, so sídlom Michalovská 2, 073 01 Sobrance, **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 11 C 66/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. októbra 2013, sp. zn. 11 Co 93/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) rozsudkom zo dňa 30. októbra 2013, sp. zn. 11 Co 93/2013 potvrdil podľa ustanovenia § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny rozsudok Okresného súdu Michalovce z 20. novembra 2012 č.k. 11 C 66/2011-141, ktorým súd prvého stupňa na základe výsledkov vykonaného dokazovania zamietol ako nedôvodnú žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala proti žalovanému určenia, že je vlastníčkou spornej nehnuteľnosti a zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému trovy konania. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že *„po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska odvolacích dôvodov uplatnených žalobkyňou v odvolaní vrátane toho, ako ich obsahovo vymedzila, dospel k záveru, že súd prvého stupňa úplne zistil skutkový stav veci, vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov a prednesov účastníkov vyplynuli, taktiež po doplnení súdom vyžiadaného stanoviska katastrálneho úradu, ako aj výsluchu pracovníka Katastrálneho úradu v Sobranciach, pričom na zistený skutkový stav aplikoval správne právne predpisy, ktoré aj správne vyložil. Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými závermi, ku ktorým dospel súd prvého stupňa, ako aj s odôvodnením*

napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukazuje...“ V odôvodnení tiež uvádza, že „z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný neužíva parcely, ktoré by pôvodne patrili právnym predchodcom žalobkyne a t.č. žalobkyni. Žalobkyňa nepreukázala vlastníctvo k predmetným parcelám, ktorých vlastníkom je žalovaný a ktoré sú predmetom tohto konania, pričom z výsledkov vykonaného dokazovania ani nevyplynula ňou tvrdená skutočnosť o posune parcel, ktoré nadobudol žalovaný a ktoré aj v súčasnosti užíva a na ktorých má postavený rodinný dom.“ Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa vo veci vykonával dokazovanie v zmysle návrhov účastníkov konania a aj keď žalobkyňa prostredníctvom právneho zástupcu navrhovala znalecké dokazovanie, neoznačila na aké skutočnosti, a to presne a konkrétne, má byť znalecké dokazovanie nariadené a pred vyhlásením dokazovania za skončené len právny zástupca žalobkyne požiadal o poskytnutie lehoty 20 dní za účelom konzultácie so žalobkyňou, z dôvodu navrhnutia ďalších dôkazov na preukázanie ňou tvrdených skutočností vo veci. Odvolací súd je toho názoru, že „nepripustením návrhu na poskytnutie lehoty 20 dní, keďže ide o sudcovskú lehotu, nebola odňatá žalobkyni možnosť konať pred súdom, nakoľko do tej doby s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania mala možnosť konkrétne navrhnúť ďalšie dôkazy na preukázanie ňou tvrdených skutočností, taktiež konkretizovať skutočnosti, ku ktorým žiada nariadiť znalecké dokazovanie“. Odvolací súd ďalej konštatoval, že: „keďže takto do doby vyhlásenia rozsudku žalobkyňa neučinila, súd prvého stupňa správne a v súlade so zákonom vyhlásil uznesením dokazovanie za skončené a vo veci rozhodol.“ Odvolací súd v odôvodnení zároveň uviedol, že žalobkyňa nepredložila žiadne dôkazy, ktorými by potvrdila pravdivosť svojich tvrdení, neuniesla tak dôkazné bremeno tvrdených skutočností.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním žalobkyňa z dôvodu, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., čo malo byť podľa žalobkyne spôsobené nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdnych rozhodnutí a neumožnenie jej navrhnúť a vykonať dôkazy vo veci, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie v tejto veci. V dovolaní ďalej namieta, že „riadne nevyhodnotenie dokazovania, ako to má na mysli ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. a nevykonanie ďalších dôkazov, ktoré v konaní navrhovala žalobkyňa, má za následok, že rozhodnutia súdov sú nenáležité aj pokiaľ ide o právne posúdenie veci.“ Žalobkyňa tak navrhuje, aby dovolací súd uznesením napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné, ak smeruje proti takému jeho rozhodnutiu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade dovolaním žalobkyne nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký jeho potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. procesne prípustné.

Vzhľadom na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal predovšetkým otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. (t.j. ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci

súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát).

Žalobkyňa existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ a e/ O.s.p. netvrdila a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Vychádzajúc z obsahu dovolania a v ňom vytýkaných nedostatkov, dovolací súd sa osobitne zameril na skúmanie otázky, či postupom alebo rozhodnutím odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Takáto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z hľadiska posúdenia existencie procesnej vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p. ako dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa, že v konaní k takejto procesnej vade došlo, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne takouto vadou postihnuté.

Ústavný súd Slovenskej republiky podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne

dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07).

Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z ustanovenia § 120 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Citované ustanovenie stanovuje dôkaznú povinnosť účastníkov v sporovom konaní, t.j. povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú i toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo

pravdivosť skutkových tvrdení účastníka. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané (v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé) ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu, je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie.

Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že účastníci konania sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd musí vo svojom rozhodnutí vychádzať zo stavu, ktorý zodpovedá a/ dokázaným tvrdeniam účastníkov konania, b/ skutočnostiam, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné a súd o ich pravdivosti nemá dôvodné pochybnosti, c/ skutočnostiam, ktoré nie je nutné dokazovať (§ 121 O.s.p.) a skutočnostiam vyplývajúcim z právnych alebo skutkových domnienok a d/ právnym fikciám. Ak žalobca chce byť v konaní úspešný, musí v žalobe uviesť skutočnosti odôvodňujúce ním uplatňovaný nárok a o týchto skutočnostiach je povinný predložiť plný dôkaz. Ide o situáciu, kedy účastník preukáže bez pochybností svoje tvrdenia. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku napadnutom dovolaním uviedol, že žalobkyňa nepreukázala vlastníctvo k predmetným parcelám, ktorých vlastníkom je žalovaný a ktoré sú predmetom tohto konania, pričom z výsledkov vykonaného dokazovania ani nevyplývala ňou tvrdená skutočnosť o posune parcel, ktoré nadobudol žalovaný a ktoré aj v súčasnosti užíva a na ktorých má postavený rodinný dom.

Dovolací súd pripomína, že aby účastník mohol splniť svoju zákonnú povinnosť označiť potrebné dôkazy, musí predovšetkým splniť svoju povinnosť tvrdenia. Predpokladom dôkaznej povinnosti je teda tvrdenie skutočností účastníkom, tzv. bremeno tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia a dôkaznou povinnosťou je úzka vzájomná väzba. Ak účastník nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že skutočnosť, ktorú účastník vôbec netvrdil a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre účastníka väčšinou za následok pre neho nepriaznivé rozhodnutie. Zákon účastníkom ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t.j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané,

jednak nositeľa dôkazného bremena. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie prípadné nepriaznivé následky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe ostatných vykonaných dôkazov.

Dovolací súd ďalej uvádza, že v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) – porovnaj napr. rozsudok vo veci Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., tak z formálneho, ako aj z obsahového hľadiska, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, jednotlivé časti odôvodnenia a ich obsahová (materiálna) náplň zakladá v súhrne jeho zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú

presvedčivosť. Vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom je v súlade s obsahom spisu, aj so zásadami formálnej logiky a v odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd riadne uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru. Neobstojí ani tvrdenie žalobkyne, že jej bolo upreté právo navrhnúť dôkazy. Dovolací súd uvádza, že žalobkyňa mala od začiatku konania vytvorený dostatočný časový priestor na to, aby súdu konkrétne navrhla vykonať nové dôkazy na preukázanie ňou tvrdených skutočností, taktiež konkretizovať skutočností, ku ktorým žiada nariadiť znalecké dokazovanie.

Keďže prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyňi, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však žalovanému žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie a okrem trov právneho zastúpenia iné trovy žalovaného v dovolacom konaní zo spisu nevyplývajú (§ 151 ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2015

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová